

Újsághírnél többet érdemel a fordítók nemzetközi társaságának minapi elismerése *Csuka Zoltán* több mint fél évszázados műfordítói munkássága iránt. Igényes és fáradhatatlan tevékenységének friss gyümölcse az a szép kiállítású, kétnyelvű kötet, amely — bár itthon még ritkaság — a

KÜLFÖLDI KÖLTŐK

magyarra plántálásának bevezetésül szolgál. *Petar Petrović Njegošnak*, Crna Gora 125 éve elhunyt klasszikusának poémáját (*Hegyek koszorúja*) olvashatjuk új, átdolgozott fordításában — ke-rek harminc esztendővel az első változat megjelenése után.

Hadd ne vizsgálgassuk most a módosítások nyelvi és poétikai érdemeit, figyeljünk inkább az egészre — a stílusnak és a versrítmusnak arra a súlyos erezettségére, amellyel e hatalmas epikai tömb gondolati s érzelmi bonyolultságát közelíti hozzánk. Nagyszerű vállalkozás volt a Njegošé: a líra és a dráma hol népköltészeti, hol klasszicizáló elemeiből formálta ki vitézi énekét az 1700 körüli csatákról. Danilo püspök népét mentő hazafiségében és külsőleg-belsőleg egyképpen nehéz vívódásaiban magának a költőnek drámai küldetésstudatára ismerünk. Azok a legendák örökítődtek és szólnak meg, amelyek történetileg és irodalmilag is a délszláv múlt csúcsaihoz tartoznak. (*Forum Könyvkiadó, Újvidék*)

Füzetnyi terjedelemben olvassuk az eddig néhány verséből és egy regényéből ismert olasz—portugál származású amerikai író, *Lawrence Ferlinghetti* válogatott *Verseit*. Az 1950-es évek beatmozgalmanak, az üvöltő lázadásnak egyik vezéralakjaként hívta fel a figyelmet költészetére és — legalább ennyire — önmagára. A kibírhatalanság és az utálkozás ömlenyei milliók (főképpen az ő baljós indulásával és nagyburzsoáellenes gyűlölködésével párhuzamos fiatalok) rokonszenvét vívta ki A gatszágok és a gyilkos értelmetlenségek ellen fortyogtatja mérgét s átkait. Politikai elkötelezettsége világos és határozott, bár ebbe számunkra már-már felfoghatatlan elemek (misztikum, kábítószeres menekülés) ivódtak. *Eörsi István* fordításai ezúttal is az eredeti művek stílusának s hangulatának kemény tolmácsolásával tűnnek ki. (*Európa*)

Ungvári Tamás legjobb kutatói erényei s elnagyolási hajlamai vegyülnek új értekezésének módszerében.

A REGÉNY ÉS AZ IDŐ

történeti ívű elemzései nemesak aktuálisak, de jó értelemben izgalmasak is: az idő felbontása századunk epikájának látszatra kísérteties, valójában szervi problémája. Ungvári — maga írja —

„a modern polgári irodalom alkotásait nem azon méri, mennyire tudták átfogni a hétköznapot, hanem azon, hogy a hétköznap elutasítása milyen új törvényű totalitást hozott létre”. Konkrét elemzései magvasabbak, mint általánosító következtetései. Túlzott a két és fél ezer évnyi előzménytömeg is. Aligha szakbarbári okoskodás, ha az ókori fejezetekre utalok: egész teóriát épít arra, hogy a görög mitológiában Zeusz megölte az apját, Kronoszt, tehát megölte az Időt. Csakhogy ez utóbbinak (Khronosznak, akit ő később Kronusznak keresztel el, hogy visszakozhasson) semmi köze az „alap-tézis” hőséhez. Ungvári kitűnően ismeri az angol irodalmat és a XX. század egészét; ezért remélem, hogy újabb kori fejtegetései megbízhatóbbak, élénk szellemű gondolatgazdagsága és magabiztos lendülete pedig kétségkívül megnyerő. (*Gondolat*)

Jobb, ha beismerem, mint ha más olvassa a fejemre: kettős vétségbe bonyolódom a záró fejezetben. Az első és nyilván nyomósabb az, hogy érdemüknél vázlatosabban ismerem a

NÉPÜNK MŰLTJÁRÓL

szóló újdonságokat; a másik talán bocsanatos: nem tudtam ellenállni a csábításnak, s az ünnepi könyvhét megnyitását tíz nappal megelőzve hívom fel rájuk a figyelmet.

Tudománytörténeti, önismereti és elméleti szempontból is rendkívül jelentős és érdekes a „Magyar néprajz klasszikusai” sorozatban, *Zsigmond Gábor* válogatásában s határozott elvű előszavával közzétett gyűjtemény: *Az ősi társadalom magyar kutatói*. A múlt század második felének és a századfordulónak négy európai rangú őskorkutatójának műveiből kapunk szemelvényeket. A tudományos lépéstartás a történeti fejlődés eszméjének mind modernebb alkalmazásában, a társadalmi lét anyagi alapjainak a vizsgálatában és a magyar régmúlt sajátosságainak romantikátlan elemzéseiben bizonyult termékenynek. (*Gondolat*)

A konkrétumok tisztelete — minden általánosítás alapja, ebben gyökerezik valamennyi tudomány életfája. *Dr. Kós Károly*, a kitűnő erdélyi néprajztudós új könyvében (*Tájak, falvak, hagyományok*) a megfigyelések, leírások, csoportosítások mestereként hat jellegzetes táj gazdálkodási, szakmai s ételszokásbeli tradícióit dolgozta fel. Szükségképpen veszendő vonásokat örökít meg, bámulatos pontossággal, józan valóságérzékkel és Románia valamennyi népének internacionalista tiszteletével. (*Kriterion*)